

MENTORPROGRAMM

EESTI KARJÄÄRINÕUSTAJATE ÜHINGU LIIKMETELE

SISUKORD

1. SISSEJUHATUS
2. EESMÄRGID
3. MENTORPROGRAMMI PILOOTPROJEKT
4. MENTORPROGRAMMI KESTVUS JA REGISTREERIMINE
5. TERMINID
6. MENTORPROGRAMMI ROLLID JA VASTUTUS
7. MENTORLUSTEGEVUSE KOOSTÖÖPÕHIMÕTTED
8. MENTORI VALIKU JA TEGEVUSE PÕHIMÕTTED
9. MENTEEKS KANDIDEERIMINE
10. MENTORPAARIDE MOODUSTAMINE
11. MENTORPROGRAMMI TUGISÜSTEEM
12. MENTORPROGRAMMI KASU ERINEVATELE OSAPOOLTELE
13. MENTORPROGRAMMI ELLUVIIMISE KOORDINEERIMINE

1. SISSEJUHATUS

Eesti Karjäärinõustajate Ühing (edaspidi ühing) soovib oma liikmetele pakkuda mitmekülgseid võimalusi nende professionaalse arengu toetamiseks. Käesolevas dokumendis kirjeldatud **ühingu liikmetele suunatud mentorprogramm** on välja töötatud karjäärispetsialistide professionaalse arengu toetamiseks ning aitab laiemas plaanis kaasa karjääriteenuste arengule Eestis.

Mentorprogramm käivitatakse esimesel aastal pilootprojektina, et välja selgitada mentorluse vajadus, nõudlus, jätkusuutlikkus ja kitsaskohad.

Mentorprogramm on suunatud kõigile ühingu liikmetest karjäärispetsialistidele. Karjäärispetsialisti all on mentorprogrammis mõeldud spetsialisti, kes on inimestele abiks karjääri kujundamisega seotud otsuste langetamisel. Ta toetab inimesi kutse, töö, koolituse ja haridustee valimisel elukäigu jooksul. Karjäärispetsialistid töötavad nõustamiskeskustes, haridusasutustes jt organisatsioonides nii avalikus, era- kui kolmandas sektoris (Karjäärispetsialisti kutsestandard).

Mentorprogrammi¹ koostasid KNÜ mentorluse töörühma liikmed: Teily Allas (töörühma juht), Elliko Konno, Külli Klara Jõe, Anna Gramberg, Pille Pesti, Ave Karu, Kristel Lään-Saarik.

Täname väärtuslike kommentaaride eest: Mare Lehtsalu, Virve Kinkar, Piret Jamnes, Tiiu Allikvee, Triin Peitel, KNÜ 2019. aasta suvekoolis ja 2020. aasta mentorprogrammi seminaril osalejad.

Käesoleva mentorprogrammi dokumendi koostamisel on kasutatud järgnevaid allikaid:

* KNÜ 2015.–2017. aastal tegutsenud mentorluse töörühma arutelude kokkuvõtteid (liikmed: Liis Mäeots, Elliko Konno, Katriin Visamaa, Mirjam Lindpere, Terje Veide, Mare Lehtsalu, Kristel Lään, Igor Novitski, Ave Vilu).

* Karjääriõpet edendavate pilootkoolide karjäärikoordinaatorite mentorprogrammi.

¹ Esimene versioon valmis 2019. aasta sügisel, käesolev 2020. aasta kevadel.

materjale (SA Innove).

- * Eesti Mentorite Koja veebileht: <https://mentoritekoda.ee/kojast/mentorlus/>
- * Kutsestandard: Karjäärispetsialist, tase 6 (2017). Hariduse kutsenõukogu.
- * Karjäärinõustamise eetikakoodeks (2014). Eesti Karjäärinõustajate Ühing.

2. EESMÄRGID

Ühingu on mentorprogrammi elluviimisel kaks suuremat eesmärki.

Esiteks, võimaldada soovi avaldanud ühingu liikmetest karjäärispetsialistidel saada mentorlussuhte kaudu tuge ning juhendamist valdkonnas juba pikemalt tegutsenud, kogenud ja mentori rolliks ettevalmistunud kolleegilt. Teiseks, võimaldada kogenenumatel ühingu liikmetel panna ennast proovile mentori rollis ja tõsta oma professionaalset taset.

Mentorprogrammi oodatav tulemus on järgmine:

1. On loodud eeldused ja tingimused, et ühingu liikmed saavad vastavalt personaalsele vajadusele ja võimalustele osaleda koordineeritult toimivas mentorprogrammis.
2. Mentorina tegutsevad karjäärispetsialistid on omandanud vastavad pädevused.
3. Programmis osalenud mentee oskab senisest tõhusamalt määratleda oma arenguvajadust ja kavandada ennastjuhtiva õppijana oma professionaalset taset.
4. Mentorpaar on vastastiku kogemuste vahetamise kaudu kinnistanud karjäärispetsialisti tööks olulisi väärtusi ja hoiakuid.

3. MENTORPROGRAMMI PILOOTPROJEKT

Ühingu eesmärk on uurida pilootprojekti kaudu, millised on mentorprogrammi kasutegurid, jätkusuutlikkus ja võimalikud kitsaskohad. Pilootprojekti käigus selgitatakse välja, millised on programmi jätkumisega seotud vajalikud ja võimalikud

kulud. Programmis osalenud mentorpaaride tagasiside põhjal analüüsitakse:

- milline on ühingu liikmete huvi ja tegelik vajadus mentorprogrammis osalemiseks;
- milline on mentorpaari optimaalne kohtumiste arv, sagedus, pikkus, kovisioonide vajalikkus jm;
- kas ja kuidas on saavutatud mentorprogrammi oodatavad tulemused ning sellega tagatud mentorprogrammi jätkusuutlikkus.

4. MENTORPROGRAMMI KESTVUS JA REGISTREERIMINE

Mentorprogrammi kestvus. Mentorprogramm kestab 10 kuud (september – juuni).

Mentorlussuhte kestvus. Mentorsuhte kestvus on 8 kuud (september – aprill).

Mentorpaaride kohtumiste sagedus. Mentorpaarid kohtuvad programmis osalemise vältel soovituslikult vähemalt 6 korda. Kohtumiste aeg ja viis lepitakse omavahel kokku.

Mentorprogrammis osalemises täidavad mentoriks ja menteeks soovijad registreerimisvormi. Info mentorprogrammi ja registreerimise avamise kohta saadetakse ühingu liikmetele listi kaudu ning on avaldatakse KNÜ kodulehel. Kui registreerimisvormil pole võimalik registreerida, saab oma soovist teada anda mentorprogrammi koordinaatorile.

5. TERMINID

Mentor – kogemuste ja vajaliku väljaõppega karjäärispetsialist, kes on tuge vajavale ühingu liikmele usalduslik toetaja ja aitab menteel areneda nii professionaalses plaanis kui inimesena. Mentor esitab menteele väljakutseid, julgustab, küsib küsimusi, andmata ise kiirelt vastuseid, peegeldab. Mentoriga saab arutada tööalaseid, endale olulisi küsimusi ja ideid ning seeläbi avastada ja arendada ennast

ning jõuda paremate/toimivate lahendusteni. Mentor jagab praktilist infot, sealhulgas, milliseid asjakohaseid ja tõhusaid meetodeid kasutada kliendijuhtumite puhul.

Mentee – karjäärispetsialistina juba tegutsev või tööd alustav isik, kes soovib ennast arendada ja saada tuge kogunud karjäärispetsialistilt (mentorilt). Mentee panustab iseenda eesmärgipärasesse enesearengusse, õppides näiteks, kuidas olla ennastjuhtiv, hoida iseennast töökorras või tulla toime keeruliste juhtumitega. Mentee on võimalus omandada kogemusi, teada saada erinevaid lähenemisviise ja jõuda seeläbi kogunud spetsialisti abiga parimate lahendusteni ning kasvada enesearengu suunajaks.

Mentorpaar – koostöösuhte/partnerlussuhte osapooled, kelleks on mentor ja mentee.

Mentorlus – partnerlussuhe, mille jooksul mentor toetab ja arendab menteed. Mentorlus on koostöösuhe, mis aitab avada mentee potentsiaali ning mis inspireerib ja toetab teda tööalaste ja isiklike eesmärkide saavutamisel. Mentorlus on alguse ja lõpuga eesmärgistatud protsess, kus mõlema poole ootused, õigused ja kohustused on selgelt kokku lepitud (*Eesti Mentorite Koda*).

Mentorprogramm – ühingu Mentorprogrammi tööühma poolt välja töötatud ning juhatuse poolt kinnitatud tegevused ja põhimõtted mentorluse toimimiseks ja toetamiseks.

Kogemustering või kovisioon – mentoritele ja vajadusel menteedele mõeldud, vähemalt kahel korral programmi kestvuse jooksul kooskäiv kogemuste vahetamise ja vastastikuse õppimise ühisring.

6. MENTORPROGRAMMI ROLLID JA VASTUTUS

KNÜ juhatuse roll

- Ühingu liikmete teavitamine mentorluse võimalusest, sh info kajastamine ühingu kodulehel jt infokanalites.

- Mentorprogrammi osaliste tunnustamine.

Mentorprogrammi töörühma roll

- Mentorprogrammi käivitamine, arendamine ja käigus hoidmine.
- Koordinaatori tegevuse igakülgne toetamine.
- Programmi dokumentatsiooni koostamine.
- Abi mentorite kaasamisel ja mentorpaaride moodustamisel.
- Mentorprogrammi pilootprojekti monitooringu tegevuskava koostamine ja tagasiside ankeetküsitluse koostamine.

Koordinaatori roll

- Mentorpaaride moodustamiseks info kogumine ja jagamine programmis osalevate mentorite ja menteede vahel.
- Mentorprogrammi mentorpaaride tegevuste koordineerimine.
- Mentorpaaride sobitamise töörühma juhtimine ja kaasa aitamine mentorpaaride moodustamisel.
- Mentorite koolituse ja menteede töötoa koordineerimine koos mentorprogrammi töörühma ja ühingu juhatusega.
- Mentorprogrammis osalejatelt tagasiside kogumine ja kokkuvõtete tegemine.

Mentee roll

- Aktiivne õppimine.
- Tegutsemine karjäärispetsialistina järjepidevalt enda arendamise ja eneseanalüüsiga.
- Avatus uutele lähenemistele ja ideedele.
- Mentorlussuhtes aktiivsem osapool, mentoriga kohtumiste algamine.
- Enda eesmärkide seadmine ja liikumine nende täitmise suunas.

Mentori roll

- Kogemuste vahendamine ja kompetentside arendamine.
- Protsessi planeerimine ja fookuse hoidmine.
- Tagasisidestamine.
- Mentee toetamine, julgustamine ja innustamine.
- Vajadusel mentorlustemaatiliste küsimuste ja laiema ringi arutluste tõstatamine ühingus.
- Mentori rolli juurde ei kuulu menteele tööks vajalike oskuste õpetamine.

7. MENTORLUSTEgevuse KOOSTÖÖPÕHIMÕTTED

Mentor ja mentee lähtuvad peale mentorluspaari moodustamist alljärgnevatest **mentorlustegevuse koostööpõhimõtetest.**

- Mentorprogrammis osalemine toimub vabatahtlikkuse alusel².
- Mentorlustegevuses tuginetakse KNÜ eetikakoodeksile.
- Koostöö aluseks on vastastikune usaldus ja avatud suhtlus.
- Mentorlussuhet alustades nõustuvad mentor ja mentee kirjalikult *Mentorprogrammi koostöökokkuleppega.*
- Soovituslikult on ühel mentoril üheaegselt mitte rohkem kui üks mentee.
- Mentori ja mentee kohtumised toimuvad vahetult silmast silma või videokõne vahendusel.
- Protsessi alguses arutatakse läbi mõlema poole ootused, kohtumiste arv ja lepitakse kokku esialgne ajakava, mida hiljem täpsustatakse.
- Koostöö õnnestumise eest võtavad vastutuse nii mentor kui mentee, aktsepteerides üksteise väärtusi ja põhimõtteid.
- Mentee on aktiivne õppija ning mentori abiga arendab eesmärgipäraselt oma professionaalseid teadmisi ja oskusi.
- Mentor toetab mentee arengut ja aitab teostada tema potentsiaali.

² Pilootprogrammis ei tasustata mentori tööd, kuid mentorid saavad koolituse näol ja muul moel ühingult tuge.

- Mentor ja mentee annavad koostöö vältel üksteisele jooksvalt tagasisidet ning mentorlussuhte lõppemisel teevad kokkuvõtte protsessist.
- Nii mentor kui mentee annavad tagasisidet mentorprogrammi kohta programmi läbivijatele.
- Mentorlussuhte lõpetamise õigus – kui mentori ja mentee omavaheline koostöö ei toimi või esinevad muud takistavad asjaolud, siis on mõlemal poolel õigus mentorsuhte lõpetada.

8. MENTORI VALIKU JA TEGEVUSE PÕHIMÕTTED

Mentoriks on oodatud ühingu liige, kellel on selleks vastav taust ja omadused (vaata allolevat kirjeldust) ning nõustub mentorprogrammi koostööpõhimõtetega.

Mentoriks olemise eeldused

- Nõusolek ja motivatsioon osaleda programmis.
- Kehtiv kutsetunnistus üldjuhul järgnevatel kutsealadel (karjäärispetsialist, karjäärinõustaja, karjääriinfo spetsialist, personalispetsialist, personalijuht).
- Vähemalt 5-aastane töökogemus karjäärispetsialistina.
- Mentorprogrammi poolt korraldatava mentorite koolituse läbimine enne mentorsuhte alustamist.
- On ühingu liige, kes on tasunud ühingu liikmemaksu vastavalt ühingu põhikirjale.

Mentori oskused ja isikuomadused

- Usaldusväärne ja vastutustundlik.
- Pühendunud, tasakaalukas, eesmärgikeskne.
- Karjäärispetsialisti väärtuste ja hoiakute edasikandja.
- Nõustamise eetika põhimõtetele toetuv.
- Oskus ja tahe teisi arendada ja juhendada.
- Oskus kuulata, küsida, analüüsida ja tagasisidestada.

9. MENTEE OSALEMISTINGIMUSED

Menteena on oodatud osalema ühingu liige, kes on juba tegutsev või alles alustab tööd karjäärispetsialistina ning täidab allolevaid tingimusi:

- soovib saada tuge ja juhendamist mentorlussuhte näol valdkonnas pikemalt tegutsenud, kogenud ja mentori rolliks ettevalmistunud kolleegilt;
- on endale seadnud professionaalse arengu eesmärgid ja oskab neid mentorile kirjeldada;
- on ühingu liige, kes on tasunud ühingu liikmemaksu vastavalt ühingu põhikirjale;
- nõustub mentorprogrammi koostööpõhimõtetega.

10. MENTORPAARIDE MOODUSTAMINE

Mentorpaarid moodustab koordinaatorist ja mentorluse töörühma liikmetest koosnev kolleegium.

Mentorpaaride moodustamise sammud

- Registreerunute info, sh mentorite ja menteede ootuste ja kogemuste läbi töötamine. Vajadusel võtab koordinaator ühendust ja täpsustab infot.
- Mentorpaaride moodustamine.
- Mentorpaaride osapoolte teavitamine ja paaride kinnitamine.
- Mentee võtab mentoriga ise ühendust, et edasised kohtumised kokku leppida.

11. MENTORPROGRAMMI TUGISÜSTEEM

Programmi koordineerimine mentorprogrammi töörühma poolt

Mentorprogrammis osaleval mentoril ja menteel on võimalus:

- Saada abi ja tuge programmi koordinaatorilt koostöö alustamisel (avalduse esitamine mentoriks või menteeks), vormiliste küsimuste lahendamisel, mentori vahetamisel või muudes küsimustes.

- Pöörduda vajadusel oma küsimustega programmi töörühma liikmete või töörühma juhi poole.

Mentorite ja menteede ettevalmistus

Mentorid läbivad ühingu poolt korraldatava koolituse, mis annab ühtsed põhimõtted, oskused ja teadmised mentorina tegutsemiseks. Koolitusel räägitakse üle programmi formaat, millised on ootused mentoritele, kovisioonigruppide toimumise vajalikkus, kuidas hinnatakse tulemusi ja mõju. Sealhulgas tutvustatakse juhendamise mõisteid ja mentorluse võimalusi. Koolitusel osalemine soodustab mentori rolli sisse elamist.

Menteeks kandideerinud läbivad ühingu poolt korraldatava töötoa, mille raames tutvustatakse mentorlussuhte aluseid, menteedele nende rolli ning millist tuge saab pakkuda mentor. Sealhulgas antakse juhtnööre eesmärkide seadmiseks koostöök mentoriga.

Kovisioon mentoritele

Mentorite ja menteede toetamiseks korraldatakse mentorprogrammi töörühma algatusel kovisioon. See on grupikohtumine, kus töötatakse läbi programmi käigus esile tulnud küsimused, arutatakse konfidentsiaalselt juhtumeid ning jagatakse meetodeid. Programmi kestvuse jooksul viiakse läbi kaks mentorite ja kaks menteede kovisioonigruppi või vajadusel sagedamini. Gruppi juhib üks osalejatest rotatsiooni korras.

12. MENTORPROGRAMMI KASU ERINEVATELE OSAPOOLTELE

Kasu mentorile

- Teha tähendusrikast tööd, mis toetab karjäärispetsialistide professionaalset arengut.
- Omandada teadmised mentorluse olemusest, mentorina tegutsemise põhimõtetest või edasi arendada isiklikku mentorkogemust edasi.
- Arendada enda oskusi ja tõsta oma professionaalsust.
- Ammutada uusi ideid ja värsket energiat.

- Enda professionaalsete kontaktide suurendamine.
- Olla aktiivne ühingu liige ning panustada ühingu tegevustesse.

Kasu menteele

- Sujuvam kohanemine nõustamistega alustamisel või nendega jätkamisel.
- Turvaline ja toetatud õppimine kogunud karjäärinõustaja juhendamisel.
- Kiirem professionaalne areng ning tulemuslikum ja tõhusam tegutsemine karjääripetsialistina.
- Koostöö ühingu liikmetega, kontaktide loomine ja vahendamine, kaasatus ühingu tegevustesse.

Kasu ühingule

- Ühingu liikmete professionaalsuse tõus.
- Võimalus suurendada liikmete omavahelist erialast suhtlemist ja koostööd.
- Võimalus soodustada liikmete aktiivsust ühingusse panustamisel.
- Panustamine kvaliteetse nõustamisteenuse arendamisesse.

Kasu kolmandatele osapooltele

- Kõrgem usaldus karjääripetsialistide vastu.
- Karjääriteenuste kvaliteedi tõus.
- Hea eeldus professionaalse nõustamissuhte kujunemiseks.

13. MENTORPROGRAMMI ELLUVIIMISE KOORDINEERIMINE

Mentorprogrammi elluviimist juhivad ühingu liikmed järgmises koosseisus:

- Teily Allas (töörühma juht) – mentroprogrammi juhtimine.
Vastutab programmi sisulise osa kokkupanemise, koolituse, liikmete teavitamise, küsitluse, asjaajamise ja muu korraldamise eest, kaasates mentorprogrammi töörühma liikmeid. Kogub ja haldab infot programmi võtmeisikutelt. Hoiab ühingu juhatust kursis programmi tegevustega.
Vajadusel kutsub kokku mentorite programmi töörühma ning kaasab ühingu

juhatuse. Kooskõlastab programmi elluviimisega kaasnevad võimalikud ettetulevad ühingu eelarvega seotud kulutused eelnevalt juhatusega.

- Triin Pajo, Marja Saarma (koordinaatorid) – mentorprogrammi tegevuse koordinaatorid.

Koordinaatorid vastutavad mentorpaaride registreerimise, moodustamise ja info kogumise eest ning on kontaktisikuks kõikide osapoolte vahel alates mentorpaaride registreerimisest kuni mentorpaaridelt tagasiside küsimiseni (mentee, mentor, tööühm).

- Mentorprogrammi tööühm. Programmi tööühma tegevliikmed on Teily Allas, Elliko Konno, Külli Klara Jõe, Anna Gramberg, Pille Pesti, Ave Karu, Kristel Lään-Saarik.

Mentorprogrammi tööühma liikmed osalevad programmi käivitamises ja töös hoidmises.

- Ühingu juhatus – toetab mentorprogrammi korralduslikes tegevustes.

Täiendavate küsimuste korral pöörduge:

Teily Allas teily.allas@gmail.com